

УПРАВЛІННЯ ПТНЗ НА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ЗАСАДАХ

Управлінська діяльність є багатомірною і тому вимагає інтегрованого підходу до її дослідження та аналізу. Ми враховуємо існуючі у сучасній науці підходи – аксіологічний, системний, синергетичний, акмеологічний, культурологічний тощо. На нашу думку, вони не суперечать один одному, а мають багато спільного у своїх методологічних аспектах і дозволяють створювати інтегративну програму вдосконалення управління освітою.

Предметом нашого дослідження протягом звітнього періоду були культурологічні засади управлінської діяльності керівника ПТНЗ.

Нами виявлено: ідейно-сміслову ядро управлінської діяльності існує саме в площині культури. Виходячи з основних функцій культури, правомірно стверджувати, що культура має стати консолідуючою основою для соціуму в цілому, соціальних спільнот. Оскільки працівники професійно-технічної освіти належать до певної соціальної групи, утворюють свою корпоративну культуру, то вона має виконувати свою консолідуючу функцію і в цій ланці освіти. Якість реалізації цієї функції значною мірою залежить від управління. Тому так важливо дотримуватися принципу культуроцентризму в управлінні, що тісно взаємодіє з одним з базових принципів освіти – культуровідповідності. Саме їх поєднання створює смислове ядро управлінської діяльності.

У процесі вивчення результатів формувального етапу дослідно-експериментальної роботи виявлено, що відбуваються позитивні зміни у культурі управління керівників ПТНЗ.

Насамперед, це стосується експериментальних навчальних закладів ПТО. Поліпшився процес демократизації та гуманізації стосунків у колективах, зросла культура взаємодії суб'єктів управління. Так, для прикладу, опитування серед педагогів базового експериментального майданчика (Дніпродзержинського ЦППРК) показали наступне: якщо на початку експерименту були задоволені стосунками з адміністрацією (значною та середньою мірою) 37 % членів педагогічного колективу, то на кінець експерименту їх налічується 89 %. Створено умови для активної участі членів колективу у якості суб'єктів управління.

Апробація дослідження через публікації, виступи на конференціях тощо вплинули і на ставлення керівників ПТНЗ до культурологічного підходу у масштабах України. Так, шляхом опитування серед слухачів курсів підвищення кваліфікації (директори, заступники директорів ПТНЗ) встановлено наступне.

Якщо на початку дослідження лише 10 % керівників ПТНЗ визнавали культурологічну складову управлінської діяльності важливим чинником ефективності управління ПТНЗ, то на заключному етапі таких виявилось 27 %. Майже 42 % керівників вважають необхідним підвищення культури управління в умовах децентралізації управління з огляду на необхідність самостійного вирішення проблем на рівні навчального закладу. Ці та інші результати науково-дослідної роботи засвідчили: висунута наукова гіпотеза,

що підвищення загальної культури керівника ПТНЗ та посилення уваги до культурологічного аспекту управлінської діяльності позитивно впливатиме на ефективність цієї роботи, приведе до глибшого осмислення її сенсу і забезпечить мотивацію, гідну соціального статусу педагога, керівника освітнього закладу, в основному підтверджена. Це має наповнити управлінську діяльність духовно-моральним змістом, підвищити рівень культури реалізації властивих управлінню функцій.

Нами розкрито сутність категорії культурологічні засади управлінської діяльності керівників професійно-технічних навчальних закладів. Їх ми розглядаємо як:

основу, головні положення, принципи, на які спираємося при визначенні суті культурологічного підходу до управлінської діяльності;

сукупність науково-теоретичних ідей, концепцій, що базуються на закономірностях, принципах педагогіки, загальної культурології, культурології освіти;

культурологічний підхід до видів, функцій, змісту та методів управлінської діяльності;

спрямованість діяльності керівника ПТНЗ на підвищення культури управління, створення умов для культурного розвитку та взаємодії як членів колективу, так і культури навчального закладу в усіх його структурних елементах – духовних та матеріальних.

Виявлено та систематизовано організаційно-педагогічні умови, що забезпечують ефективне впровадження культурологічного підходу до управління ПТНЗ:

наявність достатніх діагностичних даних щодо стану культури навчального закладу для аналізу і прийняття управлінських рішень;

створення науково обґрунтованої концепції, чітко визначеної мети, яку ми розглядаємо як системоутворюючий елемент управлінської діяльності;

участь у створенні концепції (проекту, моделі) культурного розвитку ПТНЗ всіх його суб'єктів.

У процесі дослідження ми переконалися у тому, що активність суб'єктів управління такий же необхідний чинник, як і наявність фактору автономності, самостійності, децентралізації управління; готовність цих суб'єктів до взаємодії в умовах гуманності, демократії, свободи творчості; бажання суб'єктів управління опанувати суть культурологічного підходу до освіти, постійно поповнювати базові культурологічні знання, що складають основу розвитку культури навчального закладу; наявність позитивної мотивації (переконаність у тому, що реалізація наміченого проекту приведе до поліпшення якості діяльності навчального закладу, сприятиме особистісному культурному, професійному зростанню учасників; здатність управлінців до культурологічного аналізу навчально-виховного процесу; відкритість до інноваційних технологій, здатність подолати синдром посткомуністичного стереотипу, тоталітарного стилю управління; застосування сучасних методів управління, адекватних поставленим меті та принципу культуроцентризму.

Однією з центральних умов успішного запровадження культурологічного підходу до управління ми вважаємо формування у колективах навчальних закладів системи цінностей, що відповідають сучасному рівню розвитку культури, наближені до соціокультурних європейських цінностей.